

3 t/m 25 september 1983

Olav Vorsel

Olav Vorsel

Met het werk van de Amsterdamse schilder Olav Vorsel - hij werd overigens 1922 in Helmond geboren - haalt De Librije een kunstenaar in huis, die pas twee jaar geleden, in de herfst van 1981 en in een Parijse galerie debuteerde en daarbij al direct opviel door zijn opmerkelijke en persoonlijke kwaliteiten.

*Traditional accent of
the extasy of
catastrophe, 1981
olieverf op doek,
130 x 110*

Dat zijn naam een pseudoniem is laat zich ook zonder meer gemakkelijk raden. Maar dat pseudoniem heeft dan ook de bijzondere betekenis, symbool te zijn voor een tweede leven en een zo radikaal mogelijke breuk met het vorige, dat hem sociaal zou voeren naar de top van een belangrijke uitgeverij nadat hij in zijn jeugd zelfs voorbestemd scheen als monnik door het leven te gaan.

Die breuk kwam ongeveer dertien jaar geleden, toen hij met alles kapte om zich geheel en uit innerlijke noodzaak aan de schilderkunst te wijden, een late 'autodidact' zo men wil, maar dan wel een van die zeldzame bezetenen, voor wie het schilderen een zaak van leven en dood was geworden, elke dag opnieuw bevechten op zichzelf en op het materiaal. Dat het hem daarbij om het schilderen zelf ging en niet om een bevestiging in de vorm van erkenning en succes bewijst wel het feit, dat het tien jaar heeft geduurd, eer hij zich liet overhalen tot een publieke presentatie, zijn 'debuut als laatbloeier' zoals zo graag wordt geformuleerd. Op het succes in Parijs volgden nu in vrij snel tempo andere exposities, ook in eigen land. Daarmee is in het kort het verhaal van Vorsel's ontwikkeling en doorbraak als een kunstenaar van de jaren tachtig verteld. Over de mens zelf, die zich angstvallig en bescheiden op de achtergrond houdt, valt slechts dit te zeggen, dat hij door zijn vorig leven over een grote geestelijke rijkdom beschikt, maar vooral dat hij tot in het diepst van zijn wezen door de

noden en verschrikkingen van zijn tijd, de door hem jong ondergane Hitler-tijd inbegrepen, werd geraakt maar ook door de tekorten en helse pijnen van het menselijk leven in het algemeen. Zij zijn het, die gestalte geven, in de eenheid van picturale vorm en menselijke inhoud, aan de werken, die dagelijks als een telkens hernieuwd worstelen in de eenzaamheid van zijn atelier ontstaan, algemeen verstaanbare bevestigingen van zijn angsten en pijnen, obsessies en vlagen van wanhoop, maar die ook plotseling kunnen omslaan in een bittere maar bevrijdende lach. Begrijpelijk gezien de menselijke behoefte aan ordening, classificatie en referentie-kaders vielen al direct bij zijn Parijse debuut maar ook daarna bepaalde namen, zoals van Cobra (zijn generatie naar leeftijd) en dan speicaal de noordelijke flank met Asger Jorn en Pedersen, maar ook van Antonio Saura en historisch nog verder terug, die van Munch, met van Gogh een van de vaders van het expressionisme, zoals dat ook na de tweede wereldoorlog is teruggekeerd en met de 'jonge wilden' zelfs weer een nieuwe generatie heeft opgeleverd. Het kan geen kwaad, Vorsel bij het expressionisme in te delen (autonomie van een zo sterk mogelijk opgevoerd kleurgebruik, ritmische gestiek van de schilderende hand, deforming van de binnen de compositie opgenomen herkenbare gestalten), mits men daarbij niet voorbij ziet aan het feit, dat het bij hem, die uit de wereld van de literatuur kwam, om een volstrekt

persoonlijke verovering van het picturale medium ging, zozeer dat hij meestal pas achteraf verwonderd met de gesignaleerde verwantschappen werd geconfronteerd.

Of om Frans Duister uit 1982 te citeren: 'Zijn doeken zijn de som van picturale oplossingen van emotioneel gestelde problemen. Juist in de directe expressionistische discipline vindt hij de uitweg. Wie hem de laatste twee jaar mocht volgen kan vaststellen dat hij via allerlei omtrekkende bewegingen en schilder-opvattingen meer en meer in de ban is gekomen van zijn zelf gevonden materiaal en zijn mogelijkheden. Of hij nu ineens moet passen in de opbloei van het neo-expressionisme is een modieuze vraag. Wel is de heftigheid, die deze kunstenaars gemeen hebben, op een bijzondere manier terug te vinden in het werk van Vorsel. Belangrijker is te constateren dat zijn kunst moet zijn ontstaan uit een intens beleefd gevoel ten opzichte van de werkelijkheid. Met als gevolg dat wat zich in zijn doeken openbaart, doorleefd, opgediept uit de diepten van het hart en neergeschreven in een intuïtief gevonden ritme, zich laat kennen als een evocatie, als verzet ook en mysterie tegelijk, als aangedurfde fantasmagorieën, die een algemene menselijke geldigheid bezitten'.

Zo kon Hans Sizoo hem nog dit jaar een 'expressief symbolist' noemen. 'In het laatste werk, waar de dramatiek een nog bredere bedding van poëzie, mijmering en vermoeden lijkt te zoeken, kiest het gevoel zich een nog ruimere omweg door het landschap van de fantasie ... Het zal misschien, gezien Vorsels ruime geestelijke en culturele bagage, een omweg zijn waar hij langer dan op de vorige omwegen toeven zal.

Zijn vriend en kenner, inleider bij zijn tentoonstelling in het museum van Maassluis, Chris de Ruig, voegde daaraan zelfs het woord metafysisch toe. 'Deze schilderijen, evenals het werk van Munch en Van Gogh, hebben voor mij echter een betekenis die uitgaat boven die van verhevigde psychogrammen. De spanningen waar dit werk van getuigt zijn, ik

*Geen titel, 1982
olieverf op doek,
130 x 140 cm*

*Washed in the blood
of the sun, 1982
olieverf op doek,
130 x 140 cm*

herhaal het, de spanningen die voortvloeien uit menselijke relaties. Intense spanningen die worden ervaren als het kwade dat wij, paradoxaalwijze, onszelf en de ander aandoen door onze wanhopige pogingen om van 'de ander' te houden. Pogingen die steeds tekort schieten. Uit vertwijfeling over dit onvermogen om in de liefde voor 'de ander' het absolute te bereiken, zoekt de schilder dit absolute via zijn werk. Daarmee transponeert hij de angsten en spanningen van het bestaan als mens tussen mensen naar het metafysische, zoals dat beleefd wordt in een typisch noordelijk religieus bewustzijn'. ... 'De schilderijen van Olav Vorsel zijn vervuld van de tekens van een strijd, een strijd zonder eind en zonder uitslag, een hartstochtelijk en uiterst uitdrukkingvol verweer tegen het ons allen zo vaak bezerende, schrijnende menselijk tekort'.

Of om alles nog eens samen te vatten: De taal van Olav Vorsel is een picturale taal, welke gebruik maakt van alle spontaniteit, een bezit nemen van de verf, zoals deze direct uit de tube op het doek wordt geknepen. En wat daarna gebeurt, wordt beheerst door de ritmische gestiek van de schilder, die onder zijn handen angstaanjagende maar tegelijk bevrijdende monsters ziet ontstaan, opgelost en tegelijk verdicht in stromen van kleur, fel en exuberant, desondanks betoemd binnen de ritmische beheersing van een compositie. De titels komen achteraf, gewoonlijk ontleend aan Ulysses van zijn grote geestverwant James Joyce, zoals ook de bewustwording op het onderbewuste volgt.

Aan de grenzen van wanhoop en waanzin, lachtend tegen het lot, veroverd de huidige mens zich in het werk van Olav Vorsel een heilzaam verweer, ontdekt hij in dit werk tegelijk een schilder met een grote zeggingskracht en het vermogen, dit in zijn doeken te realiseren.

Hans Redeker

*Odyssee van
Penelope, 1983
olieverf op doek
100 x 80 cm*

*Meisje met boom,
1982
olieverf op doek,
110 x 140 cm*

Persoonlijke gegevens

Olav Vorsel, geboren 14 december 1922, Helmond, autodidact

Woont en werkt sinds zijn 25ste in Amsterdam

Na zijn studie psychologie in Leuven, Edinburg en Dublin en een loopbaan tot zijn 47ste als uitgever, heeft hij zich met grote inzet sinds 1969 geheel aan de schilderkunst gewijd.

*Olav Vorsel
foto Jan Snoek,
Amsterdam*

Tentoonstellingen

1981 - Galerie A.B.C.D. - Parijs

1982 - Galerie Edison - Den Haag

- Kunstzaal 't Tongerlo Huis - Roosendaal

- Galerie Artes - Amsterdam

- Kunstzaal 't Meyhuis - Helmond

1983 - Elektrum Galerie - Arnhem

- Kasteel Hoensbroek - Hoensbroek

- Gemeente Museum - Maassluis

- Galerie Liesbeth Lips - Delft

- Galerie Artes - Amsterdam

Groepstentoonstellingen:

1982 - Kunstform - Schelderode - België

- Galerie Aelbrecht - Rotterdam

Publicaties

Béatrice Durand - Les Cahiers de la Peinture -
30.11.1981

Hans Redeker - Kunstbeeld - febr. 1982

Frans Duister - Het Parool - 24.4.1982

Hennie van de Louw - De Nieuwe Linie - mei 1982

Maarten Beks - Brabant Pers - 16.9.1982

Hendrik van Leeuwen - Delftsche Courant - 5.4.1983

Hans Sizoo - Catalogus Galerie Artes - mei 1983

LIBRIJE HEDENDAAGSE KUNST ZWOLLE

Broerenkerkplein 15

Postbus 1130 8001 BC Zwolle

Telefoon 038-213614

Geopend: dagelijks 10-17 uur
zon- en feestdagen 13-17 uur